

บทคัดย่อ

โครงสร้างประชากรของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากจากในอดีต เนื่องจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์และภาวะการตาย ทำให้ประชากรวัยเด็กลดลง และประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว โครงสร้างของประชากรไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรสูงอายุ (Population Aging)” ประชากรสูงอายุนั้นเป็นกลุ่มประชากรพิเศษ ที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลจากสังคม ทางด้านสุขภาพ ร่างกาย ผู้สูงอายุจะมีแบบแผนความเจ็บป่วยที่ต่างจากกลุ่มอายุอื่นๆ ความเจ็บป่วยจากโรคที่เกิดจากความเสื่อมของร่างกาย ซึ่งเป็นโรคเรื้อรัง ทำให้ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลในระยะยาว ความเสื่อมถอยของพลังกำลังทำให้ศักยภาพในการทำงานลดลง การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานลดลง ส่งผลลบต่อด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน คนวัยหนุ่มสาวต้องแก่งแย่งแข่งขันในการประกอบอาชีพ ความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวจะลดน้อยลง ทำให้มีผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ถูกรอครอบครัวทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้จะต้องเผชิญกับปัญหาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และหากรัฐไม่มีการเตรียมพร้อมในด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุแล้ว สถานการณ์การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับด้านสังคม เศรษฐกิจ จะกลายเป็นปัญหาสำคัญของประเทศในอนาคตอันใกล้ได้

การจัดเตรียมแผน นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ เพื่อผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ทั้งทาง ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อประเทศไทย การเรียนรู้จากประเทศพัฒนาที่ได้เข้าสู่ภาวะประชากรสูงอายุแล้ว และการเรียนรู้จากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ และฮ่องกง ซึ่งกำลังเคลื่อนเข้าสู่ความมีอายุของประชากรเช่นเดียวกับไทย เป็นวิถีทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการเตรียมการของไทย

ดังนั้น บทความนี้ ในเบื้องต้นได้นำเสนอสถานการณ์ของผู้สูงอายุในประเทศมาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ฮ่องกง และประเทศไทย และนโยบายด้านผู้สูงอายุของทั้งห้าประเทศที่ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้แล้ว (Chan, 2001a & 2001b; Jitapunkul & Chyovan, 2001; Jitapunkul & Kespichayawattana 2001; Mehta, 2001a & 2001b; Ong Fon Sim, 2001a & 2001b; Choi, 2001a & 2001b) และในส่วนหลังเป็นการนำเสนอประเด็นด้านการดูแลระยะยาว (Long-term care) และการวิเคราะห์ โดยทั้งสองส่วนได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดแนวทางที่มีประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงนโยบาย แผนงาน เพื่อผู้สูงอายุของประเทศไทย